

Toldy Csilla

KATA

*Karády,
a lázadó díva*

Op!n Books

1980, New York

Visszagondolt vajon azokra az évekre? Hogyne. Gyakran álmódott arról, hogy a színpadon áll, néha még énekelt is álmában. Munka közben, a Madison Avenue-n álló Rochelle kalapszalonn hátsó helyiségében sokszor felidézte a hírnév, a szerelem és a gyűlölet pillanatait. Persze a legszörnyűbb emlékeket kizárta. Hogy is énekelte Sinatra a *That's Life*-ban? *Összeszedem magam, és...* Milyen igaza volt.

New York az egyetlen város a világon, ahol az ember láthatatlan maradhat. Még a First Lady – maga is egykori színésznő – sem tudta, hogy a kalapjait egy *femme fatale*, Karády Katalin, huszonnégy film dívája készíti. Amikor ebédszünetben kilépett a szalonból, séta közben az Empire State Buildinget láthatta. Az ég felé meredő csúcsával a toronyház ugyan épp az ellentéte volt a magyar Parlament épületének, amely gazdagon díszített csipkeszalagként vízszintesen szegélyezte a budapesti Duna-rakpartot, de mégiscsak egy nevezetesség. Látható volt a Keleti 80. utca 245. szám alatt lévő tizenegyedik emeleti lakásból is, amelyen Icával osztoztak, és szinte bárholnan Manhattanból. Esténként,

amikor Kata végzett a munkával, és kilépett a járdára, a tekintete felsiklott a neonfényben úszó toronyra; elképzelte, ahogy az csillagokkal tűzi tele az éjszakai égbolt bársonypárnáját, és elmosolyodott. Mindig is tudta, hogy nem maradhat örökké sztár, *nézd csak meg Ronaldot és Nancyt*. De ígéretet tett magának, hogy nem fogja úgy végezni, mint egy emberöltővel előtte a nemzet legkiválóbb és legünnepeltebb színésznői közül oly sokan, teljes szegénységben és éhezésben. *Jól elvagyunk ebben a szalonban. A kalapok soha nem mennek ki a divatból, és Irma az egyik legjobb tervező a Nagy Almában.*

A munka nemesít – tartja a mondás, és Kata hetvenévesen is dolgozott. Szerette használni a kezét, és szerette kiszolgálni az ügyfeleket a boltban. Mély hangja és nemesen csengő magyar akcentusa segített. Sokan azt hitték róla, hogy számúzótt hercegnő. Ó, ha csak sejtették volna a származását! De élvezte, hogy méltóságteljes lehet. Számára a nőiség tartást és méltóságot jelentett. A New York-i magyar emigráns közösség még mindig sztárként, távolságtartó tisztelettel kezelte, és a magyarországi „nagy visszatéréséről” is tájékoztatták. Filmjeit negyvenegynéhány év után újra elővették, miután évtizedekig porosodtak a dobozokban, és a dalait nagylemezen adták ki. Néhányat felhasználáltak egy mozifilmhez, de Katalin nem kért a neki járó pénzből. A teljes bevételt egy budapesti színész-idősothonnak adományozta.

Nemrégiben a magyar kormány meghívta Budapestre, hogy ott ünnepelje meg a hetvenedik születésnapját. Milyen különös, milyen szürreális! Hát nem értik, hogy Karády, a színész nő nincs többé? Nem fogják fel, hogy fiatal és szép szeretne maradni a rajongói emlékezetében? Mint egy csillag, amelyet az éj bársonypárnájára tűztek. Szeszélyből, bár némi huncutsággal a fejében, kivett egy kalapot a kirakatsból, a legjobbat és legszebbet, elől fekete csipkével. Olyat, amit még Nancy is szívesen viselne. Szórakozottan becsomagolta, gyengéden selyempapírba hajtogatta ráncos, de még mindig elegáns kezével. A kalapot egy kisebb díszdobozba tette, amelynek az oldalán a Frank-logó volt látható, és azon kapta magát, hogy hangosan felkacag:

- Ezt kapják helyettem a budapesti hatóságok!

1. fejezet

Egyesek szerint úgy halunk, ahogy éltünk. A papa imádta a lóversenyt. A sors fintora, hogy Kata első filmes munkájában, a *Halálos tavaszban* filmbéli apja is jobban szerette a lovakat, mint az embereket. Ezért tudta meggyőző hitelességgel kimondani, hogy „*Jobban izgulna, ha maga versenyló volna*”. Furcsa volt, hogy a művészet mennyire híven tükrözi az életet.

A papa minden idegszálát, pénzét és szabadidejét a szenvedélyébe fektette. Ismerte az összes telivért és azok teljes pedigrijét. Éjszakákön át számolt, kilókat szorzott és osztott. Senki sem zavarhatta meg, és a vacsoraidőt is a lóverseny menetrendjéhez kellett igazítani. Egy jó fogadási tippért ez a hajthatatlan és büszke férfi hajlandó volt körüludvarolni bármelyik istállósegédet.

Ha néha nyert, ajándékokkal megrakodva érkezett. Egyszer Katának egy értékes babát adott, egy igazi porcelánból készült babát. A lány odabújt hozzá, hogy megköszönje. Jó szaga volt, nemes lovak verejtékének és szivarfüstnek titokzatos egyvelege.

Köszönöm, papa, suttogta bűgva, mire a férfi kék szeme ráragyogott, s boldogság és büszkeség öntötte el őket egy pillanatra. Az ilyen napokon a család minden tagja meggyőződhetett a családfő gondoskodó természetéről. Az arca sugárzott, a kiválasztottság diadala fénylett a szemében. Ilyenkor bármit kérhettek tőle, de mindenki tudta, hogy ez a boldogság nem tart sokáig. Amikor vesztett, már a csengetése is fáradtnak és erőtlennek hangzott. Betámolygott a szobába, és a székre rogyott. Nem beszélt. Ezekben a pillanatokban Katának nem kellett megjátszania magát. Sajnálta őt. *Olyan furcsa. Csak akkor tudtam igazán szeretni az apámat, amikor elvesztette a pénzét a lóversenyen.*

Az a rideg tény, hogy 1910-ben világra jött, nem jelentett szenzációt a családjukban. Ő volt a hetedik. Koraszülöttnek és soványnak tűnt. Gyorsan nőtt, tizenkét éves korára már nagyon magasra nyúlt. A hirtelen növekedés a rossz táplálkozással párosulva kissé görnyedt hátat adott neki, amit sosem tudott igazán elrejteni. Egyszer egy gonosz nagynénje végigmustrálta, és kijelentette: „Na, ezt a Katit ugyancsak nehéz lesz férjhez adni pénz nélkül...”

A Kanczler-házban a megjelenése után az élet úgy ment tovább, mint azelőtt; az apai terror vasfegyelme alatt nyögött és szenvedett a ház népe. Kanczler úr zsarnok volt. Akaratát a család minden tagjára rákényszerítette, ha kellett,